

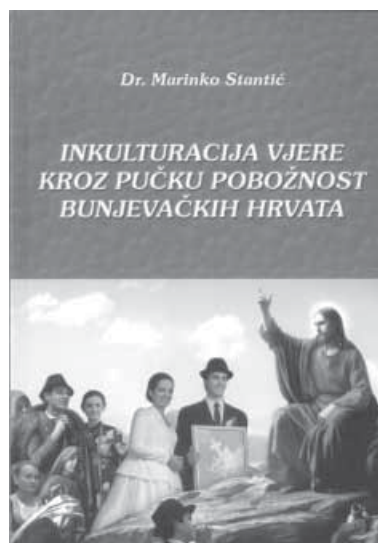
na kraju knjige (str. 65-67), ovako uređena bibliografija ne bi vjerojatno bila ni od kakve koristi. Steče se dojam da su autor i urednik izdanja Milovan Miković daleko bolje priredili bibliografiju časopisa *Rukovet* negoli *Klasja naših ravni*. Osnovno je pitanje – zašto su djelo *Bibliografija „Klasja naših ravni“* onda objavili ovako diletantski?

Tomislav Žigmanov

Marinko Stantić, *Inkulturacija vjere kroz pučku pobožnost bunjevačkih Hrvata*, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica, 2010., 174. str.

Suočena s izazovima suvremenoga svijeta, Crkva Drugoga vatikanskog koncila ponovno je razmotrila način kako se odnositi prema kulturama. Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes* definirala je kulturu i priznala joj autonomiju njezinih vlastitih vrijednosti koje joj omogućuju razvitak i opstanak. Kultura izražava način mišljenja pojedinaca, njihovu stvaralačku i duhovnu djelatnost, a odražava se u ponašanjima koja promiču priznavanje skupina i zajednica. Budući da je kultura oblik mišljenja i stvaralačko djelovanje ljudi svih naraštaja, ona je po sebi sposobna prihvatiti evanđelje jer je ono, sa svoje strane, izvor duhovnog i cjelovitog promicanja osobe. Prema tome, postoji uzajamni, a ne suprotstavljeni odnos između kulture i evanđelja, tj. religije općenito.

Rasprave o vjeri i kulturi, kao i pitanja njihova međusobnog ispreplitanja, podmeću se sve više kao predmet suvremenog teološkog diskursa. Kako implementirati i integrirati evanđeo-

sku poruku u kulturu i mentalitet jednog određenog naroda, trajna je i nikad dovršena misija evanđeoskog poslanja Crkve. Stoga, jedna od najvažnijih dimenzija teološkog razmatranja jest pitanje *inkulturacije*. U tom procesu puno se pažnje stavlja na izražavanje kršćanske vjere novim jezikom, novim simbolima, kategorijama i teorijama koje su bliske i razumljive svakoj kulturi u koju se uvodi vjera. Stvarno razumijevanje inkulturacije najprije zahtijeva rješavanje problema spram nekih pitanja: Što je to inkulturacija? Gdje nalazimo početak inkulturacije? Do kud se ona proteže? Kako točno shvatiti poruku i opseg inkulturacije?, itd.

Važan doprinos približavanju i razumijevanju postavljenih pitanja predstavlja doktorska disertacija vlč. dr. Marinka Stantića, svećenika Subotičke biskupije, koji je na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu obranio radnju pisanu na talijanskom na temu: „Inkulturacija vjere kroz pučku pobožnost bunjevačkih Hrvata“. Cilj ove teze bio je organski i sustavno izložiti temeljne

sadržaje katoličkog nauka s obzirom na odnos vjere i kulture, napose u svjetlu Biblije, Drugog vatikanskog sabora i drugih crkvenih dokumenata, te sve to sagledati i aplicirati s obzirom na pučku pobožnost i kulturu bačkih Hrvata – Bunjevaca. Ista je sada objavljena u prijevodu na hrvatski kao monografska publikacija.

Rad je podijeljen na tri tematske cjeline: prvi dio naslovljen je *Inkulturaciona vjera kao perspektiva za Crkvu* (str. 14-56), u kojem autor tumači temeljne pojmove za razumijevanje cjelokupnog rada kao što su „pastoral kulture“, „evangelizacija kultura“, „inkulturacija“, „nova evangelizacija“. Tek jasnom raščlambom i razumijevanjem ovih temeljnih odrednica moguće je progovoriti o „Sitz im Leben“ jednog konkretnog naroda, točnije Hrvata Bunjevaca, kroz prizmu odnosa vjere i kulture. Stoga je drugi dio disertacije (str. 59-108) posvećen pregledu velikana bunjevačkih Hrvata koji su se borili za opstojnost vjere i kulture na teritoriju Bačke. Ovo poglavlje je naslovljeno *„Inkulturaciona vjera Hrvata – Bunjevaca promovirana od biskupa Ivana Antunovića i njegovih sljedbenika*. Autor daje na uvid doprinos mnogih svećenika i laika koji su izravno ili neizravno utjecali na kulturni i vjerski bitak ovdašnjih Hrvata.

Treći dio (str. 112-140) autorova promišljanja usmjeren je prema *Učvršćenju vjerskih običaja kroz narodni život Hrvata – Bunjevaca*. Progovara se o važnosti narodnih običaja, te o pučkoj pobožnosti koja je sačuvala duhovno, a onda i kulturno blago jednog naroda. Predstavljani su eksplicitni 'uzorci' u kojima se aplicira suodnos religioznog i kulturnog. To su napose vlastite svet-

kovine bunjevačkih Hrvata u razdoblju Došašća, božićnog, korizmenog i uskrsnog vremena; zatim prela, Dužijanca, kraljice, itd. Sve su to elementi bitka i mentaliteta jednog konkretnog naroda, u čemu je razvidna snažna kohezija vjerskoga i kulturnog, gdje je nemoguća bilo kakva destilacija ili razdvajanje na samostojne dijelove.

Na kraju, gledajući radnju globalno, dobivamo opći prikaz kako je moguće težiti prema evangeliziranoj kulturi. Tim više ovo djelo dobiva na važnosti jer dosada nitko nije sustavno nastojao ujediniti u jednoj radnji najvažnije nasljeđe i kulturno-religiozna stremljenja jednog naroda dajući pritom teološku analizu istog. Možemo donekle ustvrditi da je prilično dano truda istraživanju kulturnog blaga bunjevačkih Hrvata, dok, nažalost, moramo konstatirati kako teološko istraživanje i refleksija, iz svog motrišta, poprilično zaostaje. Ovo vodi okrnjenom uvidu bitka jednog naroda u kojem je, kako je i autor u svojoj radnji naznačio, duboko protkano kulturno i religiozno. Ovaj svojevrsni *communicatio idiomatum* biva ugrožen reduciranim ili jednostranim istraživačkim pristupom, što u ovom slučaju, apelira na angažiraniji rad teologa. Radnja dr. Stantića zacrtala je potrebu sustavnije teološke analize, što istom možemo prigovoriti radi možebitne nedostatne teološke akcentiranosti, napose trećeg poglavlja disertacije koji se odnosi na pučku pobožnost. No, možda ovaj rad odškrine vrata jednog zauzetijeg teološkog promišljanja kulturno-religiozne baštine bunjevačkih Hrvata.

Dragan Muharem